

Водночас включеність у польське освітнє середовище змогу здобути цінний досвід, зокрема у сфері міжособистісних стосунків, форм і методів викладання.

Попри труднощі, більшість педагогів виявили високу адаптивність, активно вивчаючи мову, проходячи курси та шукаючи шляхи інтеграції. Дослідження, що лягло в основу цих висновків, є першим етапом ширшого проєкту, який надалі охоплюватиме глибший якісний аналіз і розширення вибірки з урахуванням професійних особливостей освітян.

Список використаних джерел

1. Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof.
2. Turaieva, I. (2022). Як змінюються з часом професійні прагнення українців у Польщі? <https://www.ukrainianinpoland.pl/uk/influence-of-ukrainians-on-the-polish-labor-market-uk/>
3. Lives on hold: Intentions and perspectives of refugees from UKRAINE (2023). Regional intentions report #3. UNHCR Regional Bureau for Europe.
4. [Zymnin A. \(2022\). Raport specjalny «Uchodźcy z Ukrainy w Polsce». \(ewl.com.pl\)](https://www.ewl.com.pl)
5. Lukianova, L. (2023). Ukraińscy migranci wojenni na polskim rynku pracy. Szanse i ograniczenia. RYNEK PRACY. nr 4 (187), 80-100 DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0054.0900>
6. Лук'янова Л., Овчарук О. (2023). Аналітичний звіт за результатами опитування вчителів, які знаходяться під тимчасовим захистом в Республіці Польща у період військової агресії РФ проти України за заг.ред. Л. Лук'янової. Київ : ТОВ Юрка Любченка, 32 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738862/1/%D0%90%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0> 22.1 0.23.pdf

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Ольга Баніт

*доктор педагогічних наук, старший дослідник, головний науковий співробітник
відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України*

olgabanit@ukr.net

Динаміка змін в освітній системі (цифровізація, інтеграція з європейськими стандартами, інтернаціоналізація, міжнародні програми й проекти тощо) відкриває нові можливості для професійного зростання науково-педагогічних працівників ЗВО та їхньої участі в транскультурних освітніх ініціативах. Водночас ці процеси призводять до перевантаження і професійного вигорання, особливо в умовах воєнного стану. Це вимагає додаткових психологічних ресурсів, формує потребу в системному супроводі адаптації науково-педагогічних працівників ЗВО до нових умов. У цьому контексті актуальним постає питання психологічного супроводу як інструменту підтримки й забезпечення балансу між професійним навантаженням, самоідентифікацією та розвитком психологічної компетентності науково-педагогічних працівників ЗВО.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що психологічний супровід охоплює адаптаційно-консультативні, діагностичні й тренінгові технології [1; 2]. Зокрема, це адаптаційно-консультативна допомога при зміні ролі й робочих обставин; діагностика професійного навантаження та ризиків вигорання; тренінгові програми розвитку емоційного інтелекту, управління стресом, конфліктами, кризами; кризове консультування у випадках адаптаційного стресу або вигорання. У корпоративних програмах і програмах підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО також використовуються практики фасилітації, коучингу, групової терапії; розробляються політики й протоколи психологічної підтримки: конфіденційність, попередження професійного стресу, кризове консультування. Спеціальні соціально-психологічні структурні підрозділи працюють над створенням безпечного середовища в ЗВО [3; 4].

Слід зазначити, що важливого значення набуває інтеграція досвіду ЄС у системи підтримки науково-педагогічних працівників ЗВО. Європейські університети дедалі більше інтегрують психологічну підтримку викладачів у процесі їхнього професійного розвитку з метою збереження ментального здоров'я та підтримання академічної етики. Аналіз систем психологічного

супроводу в європейських університетах (Німеччини, Фінляндії, Нідерландів) показує ефективність таких структурних моделей: онлайн-ресурси з психологічної підтримки, інтеграція практик роботи з групами викладачів у межах академічної підготовки, студентські й викладацькі сервіси емоційного добробуту та ін. [5].

У багатьох університетах ЄС діють центри ментального здоров'я, які обслуговують студентів і викладачів. Наприклад, Vivantes у Берліні пропонує транскультурну психіатричну підтримку [6]. Німецький проєкт Malteser PSU UKR 22 у співпраці з Інститутом психології НАПН України успішно реалізує трирівневу модель психологічної підтримки українських викладачів, які перебувають у Німеччині [7]. Він охоплює групову терапію, арттерапію, індивідуальні консультації та психоедукацію. Університети ЄС задіюють цифрові платформи підтримки: онлайн-консультації, чати, мобільні додатки. Зокрема це такі онлайн-платформи, як Krisenchat Ukrainian (чат-підтримка для молоді та освітян), Ipso-care (онлайн-консультації українською мовою), WeMayHelp (міжнародна платформа психологів і коучів та ін. [8].

У Фінляндії та Нідерландах психологічна підтримка є частиною тренінгів для викладачів, зокрема у сфері емоційної компетентності, кризового реагування та фасилітації. Так, наприклад, фінська система ступеневої допомоги Terapiat etulinjaan надає можливість викладачам звертатися за підтримкою без діагнозу, пропонує різні види допомоги, починаючи з самодопомоги та онлайн-ресурсів і завершуючи короткотерміновою терапією. Держава компенсує частину витрат через систему KEELA [9]. Нідерландська програма Empatia надає психологічну допомогу українським викладачам та студентам, які перебувають у Нідерландах, рідною мовою. У межах цієї програми передбачена кризова підтримка, профілактика вигорання та інтеграція у нове академічне середовище. Товариство українців у Фінляндії спільно з Västeliitto організувало walk-in консультації для освітян і волонтерів. Психологи з України працюють у місцевих установах, забезпечуючи культурно чутливу терапію [10].

Цей досвід є цінним для українських ЗВО, які перебувають зараз у процесі

євроінтеграції. Впровадження адаптованих елементів такого досвіду в Україні сприятиме створенню інтегрованого психолого-педагогічного середовища.

Таким чином, в умовах євроінтеграції психологічний супровід є необхідною складовою трансформаційного процесу. Він допомагає підтримати саморефлексію викладача, підвищити його здатність працювати в мультикультурному контексті, перетворюючи виклики на точки зростання, а психологічна підтримка стає засобом збереження викладацької ефективності, життєстійкості та професійної ідентичності в новій європейській реальності.

Список використаних джерел

1. Психологічний супровід навчання різних категорій дорослого населення: монографія / [Помиткін Е.О., Рибалка В.В., Ігнатович О.М., Павлик Н.В., Становських З.Л., Радзімовська О.В., Татаурова-Осика Г.П., Бастун М.В., Іванова О.В., Шевенко А.М. Заєць І.В. Жмурко М.Д.]. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2019.
2. Методики психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах війни : практ. посіб. / В. Г. Панок; В. В. Рибалка, С. К. Шандрук та ін.; за наук. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 212 с.
3. Баніт О.В. (2025). Психологічний супровід освітнього процесу в університетах України в умовах війни. *European Humanities Studies: State and Society*, 1(1), 20-30. DOI <https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2025.1.02>
URL: <https://ehs.eeipsy.org/index.php/ehs/article/view/503> URL: <https://lib.iitta>
4. Banit O., Merzliakova O. (2023). Identification the key strategies of resilience of Ukrainian teachers in the conditions of war. (Визначення ключових стратегій стійкості українських педагогів в умовах війни). *European Humanities Studies: State and Society*. 1, 4-23. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736017/>
5. Соціально-психологічна, психіатрична допомога українцям в Німеччині. (2025). URL: <https://www.enableme.com.ua/ua/article/social-no-psihiologichna-psihiatricna-dopomoga-ukraincam-v-nimeccini-10254>
6. Psychologische Hilfe Ukraine. (2025). URL: <https://www.dgps.de/schwerpunkte/psychologische-corona-hilfe/informationen-in-ukrainischer-sprache/>
7. Креденцер О.В. (2025). Соціально-психологічна підтримка українців в Німеччині: підсумки діяльності українсько-німецького благодійного проєкту. *Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine* 7(1):1-7. DOI:<http://10.37472/v.naes.2025.7106>
8. Безплатна психологічна допомога для українців у Німеччині. (2023). URL: <https://ukrainianingermany.de/uk/free-psychological-assistance-for-ukrainians-in-germany-uk/>
9. Психоемоційна підтримка. (2022). URL: <https://ukrainians.fi/uk/haryacha-liniya/>
10. Допомагає говорити про психологічні проблеми своєю мовою. (2025). URL: <https://www.refugeehelp.nl/uk/ukrainian-refugee/article/100396-dopomagaie-govoriti-pro-psihiologichni-problemi-svoieyu-movoyu>